

Elevdrevet solidaritetsprosjekt

Et samarbeid mellom NMBU- Kikeo Secondary School, Mgetas venner og Hvam videregående skole

Erling Krogh NMBU, Berit E. Ørjasæter Hvam vgs

SAMMENDRAG

Hvam videregående skole er en universitetsskole, i samarbeid med NMBU. Gjennom samarbeidet har det utviklet seg et engasjement for solidaritetsarbeid med Professor Erling Krogh på institutt for lærerutdanning og utdanningsvitenskap. Prosjektet heter Mgetas venner og har vart i 4 år.

Engasjementet for prosjektet fra elevene på Hvam har økt for hvert år.

Med FoU-midler fra NMBU, har det blitt mulig for elever og lærere fra Hvam å reise til Tanzania for å besøke vår vennskapsskole Kikeo Secondary School i Mgeta. Elever som har vært med på reisen har brukt tid på å formidle om sitt opphold i Tanzania til medelever på Hvam. Prosjektet er og tatt med inn i undervisning med elever på Hvam.

Hvert år har elevene på Hvam en innsamlingsdag der de tjener inn penger for Mgetas venner.

Elevene har gjennom medbestemmelse kunne påvirke hva innsamlede penger skulle brukes til på skolen i Tanzania.

Overordnet bygger prosjektet på sosial og kulturell bærekraft, samt gi økt faglig kompetanse for varige klimasmarte valg. Det er kunnskap som formidles og utvikles på tvers av landegrenser. Et prosjekt som drives frem av engasjementet fra elevene på Hvam.

INNLEDNING: BAKGRUNN OG MÅLSETTINGEN MED SAMARBEIDET

Kikeo Secondary School i Luale, Tanzania har blitt en samarbeidsskole med Hvam videregående skole, gjennom vennsapsorganisasjonen Mgetas venner. Skolen ligger i en landsby som heter Luale i området Mgeta. Luale ligger høyt oppe i fjellene, 1600 moh. Veien opp hit er smal og svingete. Under regntidene vaskes deler av veien bort.

Samarbeidet med skolen ble etablert høsten 2020. Erling Krogh, professor ved ILU, har hatt et prosjekt, Mgetas venner i Tanzania siden 2005. Prosjektet ble presentert for elevene på Hvam høsten 2020 og gjennom en demokratisk avstemming ble det avgjort at Hvam's solidaritetsprosjekt skulle være Mgetas venner og ikke operasjon dagsverk. I prosjektet kan elevene selv bestemme hva

innsamlede midler skal brukes til. Det er ingen administrative mellomledd og pengene går direkte til det formålet elevene ønsker. Solomon Nicholas er leder for Mgetas venner i Tanzania og er vår kontaktperson der. Han følger opp at midlene blir brukt til det elevene på Hvam ønsker å bruke de til. I samarbeid med Erling Krogh, har Hvam søkt FoU-midler gjennom universitetsskolesamarbeidet. Med FoU-midler har det blitt mulig for elever og lærere å kunne reise til Tanzania og følge opp prosjektet tett. Muligheten til å reise til Tanzania, gjør at nærheten til prosjektet og engasjementet er stort blant elevene på Hvam.

Behov for bistand til elevene på Kikeo Secondary School ble veldig tydelig for våre elever, da vi reiste til Tanzania første gang i 2022. Det å snakke med, se og være sammen med ungdommer på sin egen alder og høre om deres gleder og utfordringer i hverdagen, ga våre elever en tydelig retning i prosjektet.

Elevene i Luale har gjerne 2 timer å gå til og fra skolen. De kommer ofte med tom mage til skolen og har ikke medbragt mat. Alle har skoleuniform. Uten uniform, ingen skolegang! En skoleuniform koster omlag 250 kroner. Noe som utgjør omtrent det samme en bonde i Luale tjener i per år. Når nøkkelen til kunnskap er en skoleuniform som koster det samme som en årsinntekt, forstår vi at skolegang ikke er en selvfølgelig for alle. Formålet med Hvams bistand har vært å kunne bidra med bærekraftige løsninger for elevene og skolen med midler som kan gi økt kunnskap og god utdanning. Det har vært drivkraften og inspirasjonen for våre elever i prosjektet.

Med midlene vi mottok for å kunne reise med elever til Tanzania, var det noen kriterier.

Kriterier for å kunne motta FoU midler

- Midlene skal brukes til å styrke FoU-samarbeidet knyttet til utdanning for bærekraftig utvikling i Universitetsskoleprosjektet
- Initiativet og søknaden skal utvikles i samarbeid mellom skolen og ansatte ved Institutt for Lærerutdanning og Utdanningsvitenskap ved NMBU.
- Midlene skal gå til å styrke utprøvende praksis i skolen og FoU- arbeidet ved ILU knyttet til utdanning for bærekraftig utvikling

Kriteriene har vært en rettesnor i forhold til retningen prosjektet har tatt.

Målsettingen med samarbeidet var å engasjere elevene i et prosjekt de selv føler en nærhet til. Gjennom FoU-midler som ble innvilget Hvam gjennom vårt universitetsskolesamarbeid, har vi fått muligheten til å være med i et unikt prosjekt, der engasjementet fra elevene hele veien har vært i fokus.

RESULTATER

Det har vært årlige innsamlingsdager på Hvam, der alle elevene på ulik måte har engasjert seg i eller tjent inn penger til prosjektet. Med innsamlede midler har Hvam kjøpt landjord i Luale i Tanzania; Hvam-plot og kaffeplanter. Kaffeplantene har blitt plantet i samarbeid med elevene på Kikeo Secondary school. NMBU har gjennom Erling Krogh bidratt med kunnskap om å produsere kompost, grøntgjødsel og biokull. Kaffe fra Mgeta selges i Beite gårdsbutikk på Hvam.

Med innsamlede midler har vi støttet sårbare jenter til å kunne bo på skolens internat, slik at de kan få skolegang. I tillegg har vi bidratt med skolemateriell som skrivebøker til alle elver ved skolen.

Sultne barn lærer lite, og barn i Mgeta som går på skole i Luale, går langt og kommer ofte sultne på skolen om morgenen. På skolen er det sjelden eller aldri mat å få. Hvam som naturbruksskole ser viktigheten av å kunne lære å dyrke mat og elevenes muligheter til å fullføre skolegang. På den måten kan det bidra til å gjøre sårbare ungdommer mer selvhjulpne og bidra til mer selvdrevne og solide lokalsamfunn i Mgeta. Skolehage har vært et viktig prosjekt for å dyrke grønnsaker til ett gratis skolemåltid hver dag for elevene på skolen. Med innsamlede penger, har Hvam bidratt med å kjøpe inn landjord og andre viktige innsatsmidler for dyrking og tilberedelser av skolemat.

Med årets innsamlede penger har vi satt inn tiltak rundt sårbare gutter som går på skolen. Guttene har ikke et internat å sove på, som jentene har. De har lite og ingen mat. Et klasserom på skolen er omdisponert til en sovesal. Fra årets innsamlingsaksjon er det kjøpt inn senger og madrasser. Det bygges i tillegg et lite kjøkken og vaskerom, slik at guttene kan lage seg mat og vaske klær

Bilde 1: Klasserom på Kikeo Secondary school som er omgjort til en sovesal for gutter, oktober 2024.

Samarbeidet har blitt et synlig element inne på skolen på Hvam. For å symbolisere vårt engasjement for bærekraft, har elevene har fått sin egen bærekraftstrapp. I trappeoppgangen har elevene laget postere med portrettintervjuer av elever i Mgeta og bilder fra Kikeo secondary school i Luale, samt uttrykt sine opplevelser fra Tanzania.

Det er laget to dokumentarfilmer i løpet av disse fire årene av elever som går på media og kommunikasjon på Hvam.

Bilde 2: Bærekrafts-trappa på Hvam videregående skole. I trappeoppgangen henger elevenes eget arbeid i solidaritetsprosjekt Mgetas venner.

Elevene som var med til Tanzania, har brukt tid i alle klasser og snakket om prosjektet. Elevene lærer gjennom dette å formidle og skape engasjement om Mgetas venner på Hvam.

Hvam har samarbeidet med Mgetas venner og Erling Krogh siden 2020. Og engasjementet fra elevene har økt fra år til år. Noe de innsamlede pengene også viser, jfr. *tabell 1*.

Tabell 1: innsamlede penger fra elevene på Hvam de siste 4 skoleår.

År	Innsamlede penger
2020/21	Kr 88 150
2021/22	Kr 93 000
2022/23	Kr 112 000
2023/24	Kr 117 000

Det har vært fokus på sosial og kulturell bærekraft. Prosjektet har skapt mange gode samtaler og diskusjoner rundt etiske verdier. I tillegg har vi gjennom prosjektet formidlet kunnskap om viktigheten av å drive et bærekraftig og økonomisk landbruk. Her har både våre elever på Hvam og elevene på Kikeo noe å lære. For våre norske elever, var det sterke inntrykk å se ungdom som knapt

har mat og skolemateriell. Og ikke minst å se og lære på nært hold, hvordan klimaendringer påvirker sårbare samfunn i Mgeta. Våre naturbrukselver tok initiativ til å diskutere konsekvenser av klimaendringer med biologielever på Kikeo. Det ble en svært interessant klimadiskusjon mellom ungdommer med ulik bakgrunn og ressurstilgang, men som delte samme syn på å jobbe for en bedre verden med bevisstgjøring rundt varige bærekraftige valg.

Bilde 3: Fra klimadiskusjon i biologiklassen på Kikeo Secondary school, oktober 2024.

I tillegg til elevinvolvering og engasjement på Hvam, ser vi i tillegg et økende engasjement blant flere lærere på skolen. Dette gjør at flere og flere får kjennskap til og får et mer eierskap til solidaritetsprosjektet. Det har blitt til flere undervisningsopplegg innen både idrettsfag, media og kommunikasjon og ikke minst naturbruk.

DISKUSJON OG VEIEN VIDERE

Elevmedvirkning har vært et viktig fokus i prosjektet. I elevundersøkelsen 2023 på Hvam, viser trender for at elevene har økt elevmedvirkning og elevdemokrati på Hvam, mot tidligere år.

Elevene har gjennom samarbeidet fått medvirke og lært hva demokrati er i praksis. Dette er i tråd med den overordnede delen av læreplanen der skolen skal legge til rette for og gi elevene erfaring med ulike former for demokratisk deltakelse og medvirkning (*Udir, Overordnet del-verdier og prinsipper for grunnopplæring, 2020, s.8*).

FoU-midler har det gitt elevene på Hvam en unik mulighet til å kunne reise til Tanzania og besøke sin vennskapsskole. Opplevelsen av nærhet til sitt solidaritetsprosjekt, har vært avgjørende for engasjementet elevene har vist i økende grad. Resultater utover innsamlede penger og økt elevengasjement, ser vi at prosjektet tas med inn i undervisning i ulike fag.

Elevene på Hvam ønsker fortsatt å engasjere seg i Mgetas venner. Innsamlingsdagen for skoleår 2024/25 er satt til 3.januar 2025.

REFERANSELISTE

Utdanningsdirektoratet, 2020, «1.6 Demokrati og elevmedvirkning | udir.no».

<https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/opplaringens-verdigrunnlag/1.6-demokrati-og-medvirkning/>